

רע"פ 8445/14 - שלמה הרי עוזן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 8445/14

כבוד השופט ס' ג'ובראן

לפני:

שלמה הרי עוזן

ה המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דיןו של בית המשפט
מחוזי בבאר שבע מיום 1.10.2014 בע"פ
14-1773-02-0 נlient על ידי כבוד השופטים: י' אלון –
נשי, י' פרסקי וג' גدعון

(18.12.2014)

כ"ו בכסלו התשע"ה
עו"ד רותם טובל

תאריך הישיבה:
בשם המבקש:

עו"ד יורם הירשברג
החלטה

בשם המשיב:
ההחלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דיןו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (הנשייא י' אלון והשופטים י' פרסקי וג' גדעון) בע"פ 1773-02-14 מיום 1.10.2014, במסגרתו נדחה ערעור המבקש על הכרעת הדין של בית משפט השלום בת"פ 38119-03-11 והתקבל באופן חלק ערעורו על גזר דיןו, אך שעונש המאסר הופחת משש שנים מאסר לחמש שנים מאסר, בעוד שרכיב הकנס נותר בעינו בשווי 1,000,000 ש"ח.

רקע והליך קודמים

2. נגד המבקש ואחרים הוגש כתוב אישום מתוקן המitchens להם ביצוע של עבירות מס בהיקף חסר תקדים, לרבות

עמוד 1

© verdicts.co.il - כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין

עבירות של סחר בהיקפים נרחבים בחשבונות פיקטיביות וניהול פנקסי חשבונות כזובים, אשר הביאו לגריעת סכומי עתק מקופת המדינה. המבוקש הורשע בבית משפט השלום ב-655 עבירות במסגרת חמיש פרשות ותשעה אישומים, חילקון הגadol במסיבות חמורות. נקבע כי סכום המהע"מ הנובע מההעברות עומדת על סך של 9,717,716 ש"ח כאשר היקפו הכספי לעניין מס הכנסה עומד על סך של 29,963,224 ש"ח. בית משפט השלום גזר על המבוקש עונש של שש שנות מאסר בפועל, בנייני ימי מעצרו מיום 21.2.2011 ועד ליום 28.8.2013, בצירוף 18 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים, לבב' יעbor עבירות לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 או לפי חוק מס ערף נוסף, התשל"ו-1975. כן, הוטל על המבוקש קנס בסך של 1,000,000 ש"ח שיפולם ב-10 תשלומיים מיום 1.3.2014 ואילך או 12 חודשים מאסר תמורה. בית משפט השלום לקח בחשבון את זיכוי של המבוקש בפרשא אחת ובמרבית פרשה נוספת אשר היו מרכזיות בתיק. כן, נלקחו בחשבון נסיבותו האישיות: מצבו המשפחתית; הקשיים שמשפחתו חוותה עקב מעצרו הממושך; קריסת העסק המשפחתית; היותו בהליך قضית רגל; והיותו אדם האוהב לעזר ולתרום לנזקקים. כן התחשב בית משפט השלום בעברו הפלילי של המבוקש, בין היתר ריצוי מאסר בפועל, אך ללא עבירות מס, ושקל את נושא היעדר לקיים האחריות והיעדר כל מאמצ לתקן המחדלים והענק גדול שהוסב לקופת המדינה. עוד התחשב בית משפט השלום לצורך בשיוך הרעתה הרבים הגובר על נסיבותו האישיות והכלכליות של המבוקש.

3. המבוקש ערער לבית המשפט המוחזין הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין של בית משפט השלום, וכן עשו גם האחרים. ביום 1.10.2014 דחה בית המשפט המוחזין את ערעורו של המבוקש לעניין הכרעת הדין, אך קיבל באופן חלקי את ערעורו על חומרת העונש והפחיתת שנה מעונש המאסר בפועל שהוטל עליו. רכיב הקנס הותר על כנו. בית המשפט המוחזין קבע כי צדק בית משפט השלום באופן בו שקל את השיקולים הרלבנטיים לקביעת העונישה ובישום הנסיבות האישיות כמו גם באיזון מול האינטרס הציבורי. בית המשפט המוחזין שקל את הפסיקה שהגיבו הצדדים ואת טענותיהם, ומצא כי לא ניתן לומר שאין כל ממש בטענת המבוקש לעניין אי הלהימה בין עונשו לעונשם של האחרים אשר הורשעו יחד איתו, וכי עונשו של המבוקש נוטה במידה לחומרה יתרה. משכך, הורה בית המשפט המוחזין על הקלה בעונשו. בית המשפט המוחזין ציין כי איןנו מוצא מקום להתרבות בגובה הקנס או במאסר שהוטל חלף הקנס, שכן אלו מידתיים ואין מופרדים. לפנים משורת הדין, עיכב בית המשפט המוחזין את מועד התשלום הראשון ליום 1.3.2015 וכן את עונש המאסר עד ליום 2.11.2014.

4. ביום 5.11.2014 ניתנה החלטה בבית משפט זה על-ידי השופט צ' זילברטל, לפיה הוארן עיכוב ביצוע עונש המאסר עד ליום 7.12.2014. ביום 3.12.2014 ניתנה אורך נספה עד ליום 21.12.2014 על-ידי השופטת ד' ברק-ארץ. שתי בקשות ההארכה הוגשו בהסכמה המשיבה.

הבקשה למתן רשות ערעור

5. בבקשת רשות הערעור מופנית כלפי רכיב העונש בלבד. במסגרתה טוען המבוקש, כי בבקשתו מעוררת מספר שאלות כליליות החורגות מעניינו הפרטיו. לשיטת המערער, הפחתת העונישה של רכיב המאסר בעונשו הייתה צריכה להיעשות באופן שווה והולם לאחרים אשר הורשעו עמו בפרשיות השונות. המבוקש מצין כי השניים האחרים הורשעו בהיקף עבירות ואישומים רחב יותר ועונשם הופחת ב-18 חודשים מאסר. לשיטת המבוקש, לכל היותר, היה על בית המשפט המוחזין להפחית תקופה ארוכה יותר עבורו בגין אחרים.

6. עוד מצין המבוקש, כי במהלך הערעור בבית המשפט המוחזין הוא הגיע שתי בקשות להוספת ראיות נוספות אשר יש בהן כדי לשנות את הרשעתו. הראשונה קיבלה מענה בהחלטה של בית המשפט המוחזין ונקבע כי אין מדובר באחד החריגים בהם תהייר ערעור צירוף ראיות נוספות. כן צוין, כי במידת הצורך בית המשפט המוחזין יוסיף ויפרט על כך בפסק הדין בערעורו. לטענת המבוקש, בית המשפט המוחזין לא נדרש לסוגיה זו בשנית בפסק דין והחליטתו אינה מנומקת דייה. כמו כן מצין המבוקש, כי בבקשתו השנייה להוספת ראיות לא קיבלת התייחסות כלל. לשיטתו, בבקשתו,

עומדת בתנאים הנדרשים לצירוף ראייה חדשה בשלב הערעור, והוא סבור כי קבלת בקשוטו הייתה יכולה להוביל להקלה בעונשו. על כן הוא מבקש לקבלן.

7. עוד טוען המבקש, כי הערכאות הקודמות לא פירטו מתחמי קנס הולמים או כיצד הגיעו לקביעת גובהו של הנקנס. לשיטת המבקש, הנקנס שהוטל עליו חורג מהמדיניות הנהוגת בפסקה ביחס למקרים דומים. כן מצין המבקש, כי יש מקום בקיומה של זיקה בין יכולתו של נאשム לשלם קנס לבין שיורו ולבין תקופת המסר תමורתו, שכן, מטרת רכיב הנקנס בענישה היא לתמוך נאשימים לשלמו. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחויז משלא לבדוק את יכולתו לשלם את הנקנס, יכולת אשר תעורר אף יותר עת הוא יחל בריצוי מסרו. מכך נובע, לשיטתו, ריצוי של מסר בפועל ארוך בשנה מהמסר שהוטל עליו כבר מლכתה. המבקש מוסיף ומציין כי לפי בש"פ 373/89 שטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(2) 475 (1989) (להלן: הלכת שטיין), שהוא חיב כפושט רgel הוא אינו רשוי, ולמעשה החוק אוסר עליו, לשלם קנס שהוטל עליו במסגרת החלטה שיפוטית עבור קופת המדינה, משום שהוא יחשב להעדפת נושאים אסורה. עוד מצין המ המבקש, כי לפי הלכת שטיין מקום בו הוכרז חיב כפושט רgel שעה שתלו ועומד נגדו חיוב של קנס, אין למדינה אלא "חוב בר תביעה" וכי כל עוד החיב נמצא במצבם של פושט רgel היא תוכל לגבות את החוב בדרך של הגשת תביעה חוב ולא בדרך של הפעלת עונש מסר. המבקש מצין כי ניתן נגדו צו כניסה לפיו יוכרז בעתיד כפושט רgel. המבקש מצין את ע"פ 5625/92 סאלח גדבן נ' מדינת ישראל (4.5.19943), בו ערעורו של נאשם שנידון לתשולם קנס או מסר תමורתו והוכרז כפושט רgel בין היתר, התקבל בהतבס על הלכת שטיין.

8. לבסוף טוען המבקש, כי מתחם הענישה הכללי אשר נקבע בעניינו אינו ראוי ואין מתישב עם עקרון הילימה והעונש שהוטל עליו, אף לאחר ה הקללה, והוא גבוה וחורג באופן משמעותי מרף הענישה הנהוג במקרים דומים. עוד מוסיף המערער כי הערכאות הקודמות לא פירטו את הנסיבות בהן התחשבו בקביעת עונשו, ושנן נסיבות מלקות רבות בעניינו שיש לקחת בחשבון: ריצוי כ-31 חודשים מעצר עד למועד גזר הדין; היותו נשוי ואב לארבעה ילדים; היותו מצוי בהילכי قضית רgel; ושהייתו במעצר בית כ-17 חודשים.

9. ביום 12.12.2014 הגיע המבקש בקשה להארכת עיקוב בגין עונש המסרג שהוטל עליו. בדיון לפני מיום 18.12.2014 טען בא כוח המשיבה לגוף הבקשה. לטענתו, במסגרת בקשה רשות ערעור אין מקום להעלות שאלת אחידות ענישה כאשר הפעם המדובר הוא בן חצי שנה בלבד. כן הוא מוסיף, כי הפסקה לא קובעת שכاصر מעורבים שלושה נאשימים העונש שלהם צריך להיות זהה לחלווטין. אשר לבקשת להוספה ראיות, טען בא כוח המשיבה כי תגבות המשיבה צורפה לבקשתה ביום הגשתה, והיה על המבקש לוודא כי בית המשפט מתייחס לכך. לשיטת המשיבה, המבקש קפא על שמריו שלא העלה את הסוגיה עד לשלב זה במסגרת בקשה רשות ערעור. לעניין טענת המסרג חלף הকנס, טען בא כוח המשיבה כי בשלב הנוכחי אין זה רלוונטי מאחר שהמבקש טרם הוכרז כפושט רgel. משכך, לשיטתו, השאלה היא תאורתית בלבד ומקומה לא במסגרת בקשה רשות ערעור. כמו כן הוסיף בא כוח המשיבה, כי שיקול היכולת הכלכלית אינו עומד לבחון, ואם שומרים על הפרופורציות הנכונות הרי שנקנס בסך של 1,000,000 ש"ח הוא מתון באופן יחסי לכמות העבירות הנדונות.

10. באת כוח המבקש טענה כי ה הקללה המבוקשת בענישה היא משמעותית ולא מדובר רק בחצי שנה, אלא בבקשת להקללה רחבה יותר. אשר לסוגית הוספה הראייה, טענה בא את כוח המבקש כי הייתה אמונה שבית המשפט יתייחס לכך בפסק דין הסופי ומעבר לכך, בדיון בבקשת אחרת היא הפנתה בעל פה את תשומת לב בית המשפט לכך. לבסוף, אשר לסוגיית הנקנס, טענה בא את כוח המבקש כי המבקש נמצא בשלב של כניסה נכסים ועל כן כבר קיימת בעיה של העדפת נושאים.

דיון והכרעה

11. עניינו של המבוקש כבר נדון בפני שתי ערכאות. בבית המשפט המחויזי אף ניתנה הקלה בעונשו. הלכה היא, כי אין מעניקים רשות לערעור שני, אלא אם עולה טענה בעלת חשיבות כללית, בין משפטית ובין ציבורית (ראו ר"ע 2/82 חנין חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיה) (להלן: חנין חיפה)). בעניינו, בבקשת רשות הערעור אינה מעוררת שאלת משפטית עקרונית שכזו והmbוקש לא הציע על עילתה המצדיקה דין ב"גלוול שלישי" בהתאם להלכת חנין חיפה.

12. המבוקש טוען לヒיעדר אחדות בעונשה ביחס לנאים אחרים. אכן, ראוי כי בגין עבירות דומות שבוצעו יחדיו – יוטלו עונשים דומים. עם זאת, לעיתים קרובות הנسبות משתנות בין נאים, ועל כן יש מקום לשמר על פרופורציה בין עונשם השונים. לא מזמן ציינתי כי "ישנה הבחנה בין רף העונשה הנוגג לבין מתחם העונשה ההולם במקרה הקונקרטי...המקרה שלפנינו מגדים כיצד נסיבות ביצוע אותה עבירה מייצרות רף חומרה שונה באופן המצדיק עמידה על צבון אינדיידואלי בעונשה" (ע"פ 2422/14 עלי נ' מדינת ישראל (2014.12.21)). כידוע, גזרת העונש נעשית תוך שיקול נתוניים רבים המשתנים מאדם לאדם. במקרה שלפנינו, בתם המשפט, בשני גלגוליו של התקיק, עמדו על הנسبות המשתנות בין הנאים וקבעו את עונשם בהתאם. אני מוצא מקום להטערב בכך, ولو רק בשל העובדה כי לא מתעוררת סוגיה עקרונית המצדיקה התערבות של בית משפט זה בשאלת אחדות העונשה.

13. טענה נוספת למבוקש באשר לבקשתו להוספה ראיות. דומני כי טענה זו אינה אלא ניסיון להוספת הראה חדשה, ושוב – אין מדובר בנושא בעל חשיבות משפטית או ציבורית החורג מעוניינו של המבוקש. בית המשפט המחויזי היה ער להגשת הבקשות להוספה ראיות, ואף התייחס לכך בהחלה וצין כי ככל שידרש – יוסיף פירוט על כך בפסק דין. בחירתו שלא לפרט כאמור, אינה מעידה כי הוא לא התייחס לבקשת המבוקש, אלא על מסקנתו כי אין מקום לדון בכך מחדש. סבורני כי אין להטערב בהחלטה זו, קל וחומר שלא במסגרת גלגול שלישי של התקיק.

14. אשר לסוגיית עונש המאסר חלף הকנס, יש לציין כי עסקינו בעבירות מס בהיקף נרחב ביותר על פני תקופה מסוימת. אכן, לעיתים יש מקום לתת משקל נכבד למצוות הכלכלי הקשה של המבוקש, אך אין זה שיקול יחיד המונע הטלת קנסות, קל וחומר כאשר המבוקש טרם הוכרז כפושט רגל. דומני כי קנס בסך של 1,000,000 ש"ח הוא די מתון בהתחשב בנסיבות העבירות וגובה הסכומים הנובע מהן. חברי השופט רובינשטיין היבט לבאר סוגיה דומה במקרה אחר (רע"פ 11/1296):

"אצין, כי בגדרו הлик פשיטת الرجل (פ"ר 09/3278) עשויה להיות לצו היכnos שהוציא למבוקש השלכות על תשלום הকנס והפעלת עונש המאסר; זאת, אף על חוב 'הגיע' לפני התחייבות להימנע מעבירה או חוב המגע למדינה בשל קנס' לא יחול צו הפטור ככל שניתן (סעיף 69(א)(1) לפקודת פשיטת الرجل (נוסח חדש), תש"מ - 1980). לעומת זאת, קנס שהוטל בטרם צו היכnos הוא חוב בר תביעה בפשיטת רجل: 'המדינה תוכל להגיש תביעה חוב ותaea זכאות לקבל דיבידנד, ככל נושא אחר; אך אם נקבע בגזר הדין מאסר בשל אי תשלום הנקנס, לא יהיה ניתן להפעילו' (ש' לויון וא' גראוניס, פשיטת רجل (מהדורה שלישית, תש"ע) 120). יתר על כן, כל עוד הליק פשיטת الرجل בעינם, "אין המבוקש רשאי, וגם אסור לו, לשלם את הנקנס למדינה, משום שההשלום יחשב במקרה זה כהעדפת נושם בלתי מותרת" (בש"פ 89/373 שטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(2) 474, 475 - השופט, כתארו אז, ש' לויון; ראו גם ע"פ 92/5625 גדבן נ' מדינת ישראל (לא פורסם) בעקבות דברי מ"מ הנשיא אגרנט - כתארו אז - בע"א 106/06 שctr נ' הנמאן בפשיטת רجل, פ"ד ט(1) 179). מובן ששיעור הלקות אלה בעניינו של המבוקש, מקומו בגדרו הлик פשיטת الرجل ובהתאם למצוות והפתחותתו, ולא בגדרו גלגול ערעורו נוסף של הлик הפלילי. עוד נזכיר, כי במקרים רבים - שאין מעורבים בהם שיקולים של פשיטת רجل - קיימת אפשרות עקרונית 'לפרוס או לדחות את תשלום' של חוב' באמצעות פניה למנהל המרכז לגביית קנסות, בהתאם לסעיף 5ב לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995. אף זאת, שלא במסגרת גלגול ערעורו נוסף של הлик הפלילי".

אשר על כן, אין מוצא כל שגיאה בפסק דין של בית המשפט המחויז בעניין זה.

.15. סוף דבר, בבקשת רשות הערעור נדחתה בזאת, ומשכך מתיתר הצורך לדון בבקשת עיכוב הביצוע.

אשר על כן, על המבוקש להתייצב לתחילת ריצוי עונשו ביום"ר "דקל", ביום 18.1.2015 לא יותר מאשר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבוקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיאון מוקדם, עם ענף אבחון ומיאון של שב"ס בטלפוןם: 08-9787377, 08-9787336.

ניתנה היום, ז' בטבת התשע"ה (29.12.2014).

שפט